

LausuntoLA/Minna Levander
VA/Markus Palomurto

16.8.2018

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 10.7.2018 (MMM025:00/2016)

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE ELINTARVIKELAIKSI SEKÄ ERÄIDEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Lausuntopyyntö

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Eläketurvakeskukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi elintarvikelaiksi ja sekä eräiden lakien muuttamiseksi. Esityksessä on kyse kokonaisuudistuksesta, jolla uudistetaan myös lain nojalla annettavat keskeiset alemman asteiset säädökset. Lakiin esitetään lisättäväksi toimijan luotettavuutta koskeva säännös. Elintarvikelakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan elintarvikelain mukaisella valvontaviranomaisella olisi oikeus saada valvontatehtäväänsä varten tietoja viranomaiselta ja muilta julkista tehtävää hoitavalta mm. siitä, miten valvonnan kohde on täyttänyt lakisääteiseen eläkevakuuttamiseen liittyvät velvoitteensa. Samalla Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia muutettaisiin siten, että elintarvikelain mukaisella viranomaisella olisi oikeus saada selvitysyksikön koostama velvoitteidenhoitoselvitys, jossa mm. kyseiset eläkevakuutustiedot ilmenevät.

Elintarvikelain mukaiseen tiedonsaantioikeuteen sekä toimijan luotettavuuden selvittämiseen liittyvät ehdotukset

Eläketurvakeskuksen rooli suhteessa velvoitteidenhoitoselvityksiin

Harmaan talouden selvitysyksikön tehtävänä on edistää harmaan talouden torjuntaa tuottamalla ja jakamalla tietoa harmaasta taloudesta ja sen torjunnasta sekä laatia viranomaiselle velvoitteidenhoitoselvityksiä organisaatioista ja organisaatiohenkilöistä. Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ssä säädetään velvoitteidenhoitoselvitysten käyttötarkoituksista. Säännöksessä on lueteltu, mitä tarkoituksia varten on mahdollisuus saada velvoitteidenhoitoselvitys. Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 7 §:n perusteella yksiköllä on oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä viranomaiselta ne velvoitteidenhoitoselvityksen laatimiseksi välttämättömät tiedot, jotka velvoit-

LausuntoLA/Minna Levander
VA/Markus Palomurto

16.8.2018

teidenhoitoselvitystä pyytävä viranomais on oikeutettu saamaan selvityspyynnössä kuvattua käyttötarkoitusta varten. Eläketurvakeskus toimittaa tietoja työeläkevakuuttamisvelvollisuuksien täyttämiseksi Harmaan talouden selvitysyksikölle, jotta nämä tiedot näkyvät niiden toimijoiden selvitysyksiköstä pyytämällä velvoitteidenhoitoselvityksillä, joilla on oikeus nämä työeläkevakuuttamista koskevat tiedot saada. Eläketurvakeskus toimittaa nykyään vuosittain työeläkevakuuttamista koskevat tiedot noin 350 000 velvoitteidenhoitoselvitykseen.

Eläketurvakeskus myös itse pyytää velvoitteidenhoitoselvityksiä ja hyödyntää niissä olevaa viranomaistietoa vakuuttamisen valvonnassa.

Velvoitteidenhoitoselvitys on toimiva ja vakiintunut tapa välittää kootusti tietoa viranomaiselta toiselle kunkin viranomaisen omien tiedonsaantioikeuksien puitteissa.

Ehdotetut säännökset tiedonsaantioikeudesta ja velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoituksesta

Ehdotetussa elintarvikelain 7 §:ssä säädetään elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijan luotettavuudesta. Toimijaa ei pidetä luotettavana, jos hän on muun muassa kolmen arvioita edeltävän vuoden aikana toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyönyt veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työtömyysvakuutusmaksuihin tai Tullin perimiin maksuihin liittyvien rekisteröitymis-, ilmoitus- ja maksuvelvollisuuksien hoitamisen. Ehdotetussa elintarvikelain 40 §:ssä on säädetty elintarvikelain mukaisen valvontaviranomaisen oikeudesta saada tietoja salassapitosäännösten estämättä viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitavalta taholta elintarvike- ja kontaktimateriaalialan toimijan luotettavuuden arvioimiseksi. Hallituksen esitysluonnoksessa on myös ehdotettu sitä, että Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään lisätään käyttötarkoitukseksi velvoitteidenhoitoselvityksen laatiminen tukemaan elintarvikelaissa säädetyn tehtävän selvittämistä.

Ehdotetun lain 41 §:n mukaan valvontaviranomaiset saavat oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taholle, jos valvontaviranomaiset havaitsevat seikkoja, jotka ovat välttämättömiä kyseisen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taholle säädetyn tehtävän hoitamiseksi.

Eläketurvakeskuksen kanta

Ehdotettujen säännösten perusteella elintarvikelain mukaisilla viranomaisilla tulisi jatkossa olemaan oikeus saada velvoitteidenhoitoselvityksen kautta tietoja myös eläkevakuuttamisesta. Näin ollen Eläketurvakeskuksen kautta toimi-

LausuntoLA/Minna Levander
VA/Markus Palomurto

16.8.2018

tettavien tietojen jakelu laajenisi ja jatkossa myös elintarvikealan viranomaisilla olisi oikeus saada vakuuttamistietoja Eläketurvakeskukselta. Samalla elintarvikealan viranomaisten oikeus antaa oma-aloitteisesti tietoja havaitsemistaan vakuuttamisen puutteista, käytännössä pimeän työvoiman käytöstä, laajenisi.

Nyt lausunnolla olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei ole esitetty arvioita siitä, kuinka paljon elintarvikelain mukaiset viranomaiset pyytäisivät velvoitteidenhoitoselvityksiä. Koska työeläkevakuutustietojen tuottaminen selvitystä varten aiheuttaa selkeitä kustannuksia työeläkejärjestelmälle, pitää Eläketurvakeskus tärkeänä, että tietoja pyydetään vain, kun niitä tarvitaan. Jos pyyntöjen määrän arvioidaan nousevan kymmeneen tuhansiin, voi tämä vaatia muutoksia Eläketurvakeskuksen järjestelmissä.

Eläketurvakeskus pitää esitystä perusteltuna ja kannatettavana. Esitys osaltaan edistää harmaan talouden torjuntaa laajentamalla niiden tahojen piiriä, jotka voivat käyttää velvoitteidenhoitoselvityksiä osana tekemäänsä valvontaa. Esitys myös poistaa esteitä viranomaisten oma-aloitteiselta laiminlyöntiä koskevien tietojenvaihdolta.

Eläketurvakeskus

Heli Backman

Maijaliisa Takanen

